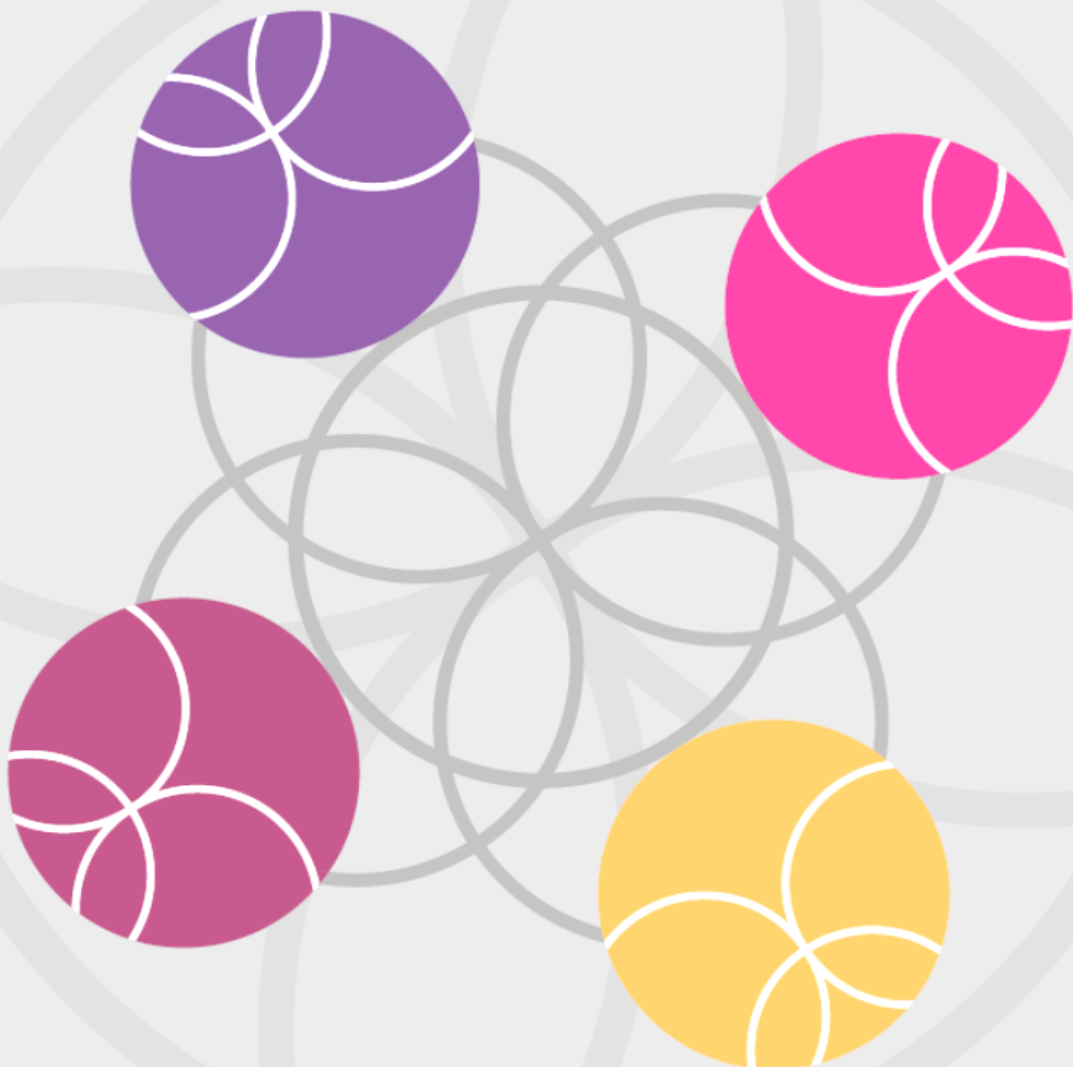

Handboek Aanmeldingsprocedure PrO of extra ondersteuning (vroegere LWOO)

Voor cursusjaar 2022-2023

Inhoudsopgave

Inhoud

Inhoudsopgave.....	2
Belangrijke aandachtspunten:	3
Handleiding aanmelding PrO of extra ondersteuning - cursusjaar 2022-2023	4
Vóór de aanmelding	4
Toelatingscriteria	5
Aanmeldingsprocedure.....	7
Toegestane meetinstrumenten	9
Berekenen van de DLE-score.....	9
Onderwijskundig rapport.....	11
Ouderformulier	15
Checklist aanmelding PrO of extra ondersteuning	16

Belangrijke aandachtspunten:

- **De Cito-eindtoets wordt in de groepen 8 ieder cursusjaar in april afgenomen en is niet meer bepalend/doorslaggevend bij plaatsing van de leerling. Als de Cito-score hoger uitvalt dan wat past bij het plaatsingsadvies, kan de plaatsing heroverwogen worden. Als de Cito-score lager uitvalt dan wat past bij het plaatsingsadvies, kan de plaatsing niet heroverwogen worden.**
- Wanneer leerlingen uit groep 7 en gedoubleerd in groep 1 en/of 2 aangemeld worden voor het PrO zal aan het basisonderwijs gevraagd worden een voor groep 7 valide intelligentietest af te nemen. De kosten van dit onderzoek komen ten laste van het basisonderwijs. De basisschool kiest er samen met de ouder(s)/verzorger(s) voor een leerling vervroegd naar het VO te laten gaan en hebben in dit geval ook de zorgplicht om de aanmelding bij het Voortgezet Onderwijs mogelijk te maken.

De officiële landelijk geldende LWOO-aanmelding is sinds cursusjaar 2021-2022 niet meer mogelijk. De VO-school heeft nog wel de ondersteuning, zoals die in de bekende LWOO gegeven werd. De basisschool dient deze ondersteuningsbehoefte nog wel goed aan te geven bij de aanmelding aan de VO-school!

- Wanneer leerlingen eind groep 7 naar het PrO gaan na doublure in groep 3 of hoger mogen de intelligentietesten van groep 8 worden afgenomen.
- Juist toets-gebruik: de ervaring leert dat bij veel leerlingen didactische toetsen worden afgenomen die sterk afwijken van het feitelijk didactische niveau (bijvoorbeeld de M8-toets afnemen bij een leerling die didactisch eind groep 4 presteert). Hierdoor wordt het didactische niveau niet betrouwbaar vastgesteld. **De score mag dus niet meer dan 10 DLE-punten afwijken van de DL waarvoor de toets bedoeld is. (zie de informatie hierover verderop in dit handboek).** Het advies is om deze leerlingen al meteen te toetsen met een toets waarvan verwacht wordt dat die niet meer dan 10 DLE-punten afwijkt van de DL waarvoor de toets bedoeld is. Dit voorkomt veel dubbel werk.
- We zouden het prettig vinden wanneer testen (Intelligentie, didactisch en sociaal emotioneel) afgenomen worden op de basisscholen in plaats van op de VO-scholen. Het voordeel hiervan is dat testen in een voor de leerlingen bekende omgeving plaatsvindt en onder supervisie van een GZ-psycholoog gebeurt.
- Voor het vaststellen van de relatieve leerachterstanden dient gebruik gemaakt te worden van het DLE-boek met de DLE-schalen van alle bruikbare testen in Nederland, volledig herziene versie (Gerard Melis; ISBN 9789089534453).
- Het Samenwerkingsverband RefSVO adviseert dringend de afname van de NIO op de basisschool (onderdeel van het vernieuwde schooleindonderzoek (SEO) door deskundigen te laten uitvoeren. Bij voorkeur een orthopedagoog/GZ-psycholoog of een onder diens verantwoordelijkheid werkende test-assistent. Minimaal betekent dit in de visie van het Samenwerkingsverband dat de betreffende leerkracht of IB'er zich door middel van een instructieve cursus de bekwaamheid eigen maakt om de NIO volgens het protocol af te nemen.
De zorg vanuit het Samenwerkingsverband wordt ingegeven door het feit dat in sommige gevallen de uitslagen hoger zijn dan verwacht werd. Dat is op zich erg begrijpelijk. Het afnemen van testen vraagt namelijk een andere instelling dan het geven van instructie. Bij de afname van de NIO mag namelijk niet meer instructie of hulp geboden worden dan de testhandleiding voorschrijft. Als een leerling blijkt geeft de standaardinstructie niet begrepen te hebben of vragen stelt, dan mag de leerkracht daar niet op ingaan. Dat is voor een leerkracht die een helpende instelling heeft, een lastige opgave. Training daarin is nodig. Bij die training komt ook naar voren dat degenen die de test afnemen, zich strikt houden aan de gegeven tijdslimiet. Langer werken dan als maximum tijd is aangegeven, geeft uiteraard ook een te positieve uitslag. Het vraagt wel enige oefening om zich goed aan de tijdslimiet te houden. Daarbij is een stopwatch onmisbaar.

- Informeren van de ouder(s)/verzorger(s):
informeer de ouder(s)/verzorger(s) over de aanmelding voor het PrO en leg hen de aanmeldingsprocedure uit. Wees voorzichtig om te hoge verwachtingen bij ouder(s)/verzorger(s) te scheppen over de schoolloopbaan van hun kinderen. Met name t.a.v. leerlingen in een twijfelgebied, wordt snel een te hoge verwachting gegeven. Wees hier a.u.b. voorzichtig mee.

Handleiding aanmelding PrO - cursusjaar 2022-2023

Inleiding

De overstap van het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs is voor leerlingen en hun ouder(s)/verzorger(s) een spannende en ingrijpende gebeurtenis. Zeker als leerlingen extra begeleiding of ondersteuning nodig hebben. In veel gevallen kan het Praktijkonderwijs die extra zorg bieden. De regelgeving rond de plaatsing is echter complex. Met deze handleiding willen wij u duidelijkheid verschaffen over de toelatingscriteria, de aanmeldingsroute en het gebruik van meetinstrumenten. Volg de aanwijzingen nauwkeurig: bij onjuiste of onvolledige informatieoverdracht loopt de plaatsing van leerlingen vertraging op.

Praktijkonderwijs (PrO) is er voor leerlingen die niet in staat zijn om een diploma te halen waarmee zij naar het vervolgonderwijs kunnen. Het bereidt hen rechtstreeks voor op de arbeidsmarkt. Behalen PrO-leerlingen positieve resultaten, dan kunnen ze alsnog geplaatst worden in het VMBO met extra ondersteuning.

Verstuur de aanmeldingen op tijd!

Wilt u leerlingen aanmelden voor PrO, doe dat dan op tijd. De aanmelding voor het komend cursusjaar staat open vanaf 1 januari aanstaande. Wij adviseren u de procedure en de planning uit deze handleiding aan te houden **en de stukken uiterlijk in februari aanstaande in te dienen. Dat betekent dat u rond november dit jaar met de voorselectie moet beginnen.**

Vóór de aanmelding

Visie

Voor het PrO geldt dat er soms zeer negatief tegen deze vorm van onderwijs aangekeken wordt door leerlingen en ouders. Het is zeer van belang dat er op een positieve manier over PrO gesproken wordt. Een leerling die echt veel individuele hulp nodig heeft om tot bijv. basisniveau te kunnen komen, mag naar het VMBO met extra ondersteuning. Hij/zij moet niet naar deze vorm van ondersteuning of PrO, maar mag! Deze visie op ondersteuningsbehoefte en PrO zou onder ouders en leerlingen, maar ook binnen het PO veel meer moeten leven. Het negatieve imago zorgt er namelijk voor dat leerlingen zich mislukt voelen en ouders denken dat hun kind in ieder geval niet naar PrO moet.

Om dit te voorkomen moet in zo vroeg mogelijk stadium onderkend worden of een leerling die extra hulp kan krijgen. De leerling is in de meeste gevallen al ruim 7 jaar gevolgd en daardoor zal ook meestal duidelijk zijn of een leerling naar het PrO kan. Bij twijfel moeten de ouders al vroeg horen of een leerling misschien wel in aanmerking kan komen voor een meer individuele onderwijs benadering. Het belangrijkste is dat wij als onderwijsgevers accepteren dat de leerling met zijn of haar capaciteiten het meest tot zijn of haar recht komt in het PrO. Door deze acceptatie vanuit de leerkracht kunt u de leerling en zijn of haar ouders helpen met hun acceptatie m.b.t. de overstap naar één van de vormen van zorgonderwijs.

Leerling-kenmerken:

Een PrO-leerling is aan een aantal dingen te herkennen. Specifieke leerling-kenmerken die wijzen op een leerling die in aanmerking kan komen voor PrO zijn de volgende (meestal is het een combinatie van kenmerken, maar niet alle kenmerken hoeven te gelden):

De leerling:

- Is niet zelfstandig.
- Raakt snel in paniek wanneer in de vaste structuur dingen wijzigen. Hij/zij kan het niet allemaal meer op een rijtje krijgen en vraagt om extra uitleg. Ook al is het net uitgebreid uitgelegd.
- Is erg snel afgeleid. De concentratieboog is erg kort.
- Ziet op tegen het leren van veel stof en slaat dan dicht of presteert heel slecht.
- Op sociaal/emotioneel gebied scoort de leerling heel zwak.
- Heeft moeite met huiswerk leren of maken.
- Heeft moeite met reken- en taalopdrachten.
- Heeft een veel lager tempo.
- Werkt onordelijk.
- Mist sociaal inzicht.
- Heeft veel structuur nodig.
- Heeft een negatief zelfbeeld.
- Heeft veel RT ontvangen.
- Is praktisch best sterk, de leerling geniet van de praktische opdrachten.
- Presteert redelijk goed als de band met zijn leerkracht goed is.
- Krijgt minimumstof aangeboden en er wordt gewerkt met minimumdoelen.

Externe onderzoeken

Het kan voorkomen dat een leerling al eerder is onderzocht. Er is een onderzoek verricht door een extern bureau. Zo'n rapport kan dan ook dienen als een aanwijzing dat die leerling het meest geholpen is door meer individuele hulp.

Wanneer een leerling aanmelden?

Als een aantal van de factoren hierboven genoemd van toepassing zijn op een leerling, dan moet ook goed gekeken worden naar de leerachterstanden. Deze leerlingen zitten op niveau D en E. Aan het eind van groep 7 is tamelijk goed in beeld hoe de leerling door al die jaren heen heeft gescoord. Bij een stijgende lijn (dus hoe langer hoe meer richting niveau C) kan verwacht worden dat deze lijn zich doorzet in groep 8. Dan is aanmelding voor extra ondersteuning of PrO niet in beeld. Maar bij een constant lage score is het wijs om richting ouders en leerling aan te geven dat het voor de leerling beter is aan extra ondersteuning of PrO te denken.

Voldoen aan criteria

Een leerling komt niet zomaar het PrO binnen. Hij/zij moet aan voorgeschreven criteria voldoen. Deze zijn opgesteld om te voorkomen dat zomaar iedere leerling in aanmerking kan komen voor extra ondersteuningsmiddelen.

Toelatingscriteria

Voor de toelating tot het PrO gelden de volgende landelijke criteria (let op, bij sociaal-emotioneel hanteert het RefSVO aanvullende criteria – zie voetnoot 3):

Criterium/ vorm van onderwijs	IQ ¹⁾	Leerachterstand op min. 2 van de 4 domeinen ²⁾	Sociaal-emotionele problematiek
PrO	55-80, met grensvlakken: ⁵⁾ 55 t/m 59 -> ZMLK/PrO 75 t/m 80 -> LWOO/PrO	LA ²⁾ $\geq 0,5$ (> 3 jaar)	Niet relevant ³⁾

Tegenstrijdige scores

Het kan zijn dat het IQ van een leerling wijst op extra ondersteuning, terwijl de leerachterstanden wijzen op PrO, of omgekeerd. In dat geval bepaalt de school voor voortgezet onderwijs of zij de leerling indiceert voor extra ondersteuning of het PrO. Zij motiveert de keuze gedegen.

1) IQ

De bepaling van de intelligentie gebeurt door de school voor voortgezet onderwijs waar de leerling wordt aangemeld (zie punt 6 van de aanmeldingsprocedure). Dit geldt niet voor leerlingen van het SBO en ook niet voor leerlingen van de basisscholen die het SEO onderzoek hebben afgenomen waarin de NIO is opgenomen. Leerlingen die een intelligentie-onderzoek korter dan 2 jaar geleden gehad hebben, hoeven niet opnieuw getest te worden.

2) **Leerachterstanden:** gegevens over leerachterstanden worden aangeleverd door de basisschool. Dit gebeurt in het onderwijskundig rapport (zie punt 3 van de aanmeldingsprocedure). Er moet een leerachterstand zijn op tenminste **twee** van de volgende vier domeinen:

- *technisch lezen*
- ***begrijpend lezen***
- *spelling*
- ***inzichtelijk rekenen***.

Daarbij moet er altijd één leerachterstand zijn bij begrijpend lezen of inzichtelijk rekenen. Een combinatie van uitsluitend technisch lezen en spelling is dus niet toegestaan.

Een leerachterstand wordt uitgedrukt in een percentage. Uitleg over de berekening van dit percentage vindt u in hoofdstuk 4.

3) **Sociaal-emotionele problematiek:** Omdat het kan voorkomen dat naast achterstanden en laag IQ, ook de sociaal-emotionele toestand van de leerling moet worden meegenomen, dient er een uitslag van sociaal-emotionele vragenlijst bijgevoegd te worden. (Overeenkomstig notitie ondersteuningstoewijzing RefSVO.)

4) **Sociaal-emotionele problematiek:** het bepalen van de sociaal-emotionele problematiek gebeurt eveneens door de basisschool en wordt verantwoord in het onderwijskundig rapport (punt 3 van de toelatingsprocedure). Als u leerachterstanden constateert en u weet dat er sprake is van sociaal emotionele problematiek, overweeg dan direct sociaal-emotioneel onderzoek te doen bij de leerling ter onderbouwing van de achterstanden.

5) **Grensvlakken:** op de grensvlakken worden individuele afwegingen gemaakt:

- *IQ van 55 t/m 59:* de school voor voortgezet onderwijs overlegt met de (speciale) basisschool en de ouder(s)/verzorger(s) op basis van het leerling-dossier of de leerling het best op zijn plaats is in het PrO of het ZML.
- *IQ van 75 t/m 80:* de school voor voortgezet onderwijs bepaalt op basis van het criterium leerachterstand of zij de leerling indiceert voor VMBO met extra ondersteuning of het PrO. Zij motiveert de keuze gedegen.

Aanmeldingsprocedure

Acties (speciale) basisschool (november-februari)

1. Selectie van leerlingen voor de toelatingsprocedure

Selecteer aan de hand van onderstaande criteria welke leerlingen eventueel in aanmerking komen voor het VMBO met extra ondersteuning of PrO. Dit kunnen leerlingen zijn van het speciaal basisonderwijs, van groep 8 van het basisonderwijs, of van groep 7 als ze acht jaar basisonderwijs doorlopen hebben.

Meld bij twijfel de leerling altijd aan.

Criteria voor de voorselectie:

- De directeur van de basisschool geeft aan dat de leerling in aanmerking komt voor toetsing;
- De ouder(s)/verzorger(s) menen dat hun kind in aanmerking komt voor het VMBO met extra ondersteuning of PrO;
- De leerling heeft een achterstand van min. 0,25 op 2 domeinen, waarvan in ieder geval één achterstand op begrijpend lezen of inzichtelijk rekenen;
- De leerling volgt vanwege reken- en taalproblemen op school een aangepast programma;
- **De leerling heeft een prognose vanuit de LVS-gegevens die wijst op extra ondersteuning of PrO.** (Als er twijfels zijn kan de school voor voortgezet onderwijs (i.o.m. Primair Onderwijs) deze leerlingen toch oproepen om mee te doen in de toelatingsprocedure PrO, zeker als er sprake is van sociaal-emotionele problematiek.
- De leerling heeft (ernstige) gedrags- of werkhoudingsproblemen;
- De leerling heeft om andere redenen extra ondersteuning nodig;
- De leerling is eerder onderzocht of begeleid door een schoolbegeleidingsdienst, Sociaal Pedagogische Dienst of andere instantie.

2. Informeren van de ouder(s)/verzorger(s)

Informeer de ouder(s)/verzorger(s) over de aanmelding voor het PrO en leg hen de aanmeldingsprocedure uit. Wees voorzichtig om te hoge verwachtingen bij de ouder(s)/verzorger(s) te scheppen over de schoolloopbaan van hun kinderen.

3. Invullen van het onderwijskundig rapport

Wij vragen u met klem het onderwijskundig rapport *correct en volledig* in te vullen. De VO-school mag bij incomplete dossiers of onvoldoende onderbouwde argumenten de leerling niet toelaten tot deze vorm van onderwijs.

Toetsresultaten schoolvorderingen:

*Vul altijd de gebruikte **toets, versie, score**, de uitslag in **DLE's** en de **datum van afname** in.*

Maak voor het vaststellen van de relatieve leerachterstanden gebruik van het '**DLE boek met dle-schalen van alle bruikbare testen in Nederland, volledig herziene versie**' (Gerard Melis; ISBN **9789089534453**). Wanneer u dit niet heeft, kunt u er uw schoolbegeleidingsdienst naar vragen.

Bij ondertekening van het onderwijskundig rapport na 1 januari moeten de toetsen in het lopende schooljaar zijn afgenomen. Ook het technisch lezen moet in het lopende cursusjaar getoetst worden. Let op: de AVI-toets mag niet meer gebruikt worden.

Gedrag en sociaal-emotioneel functioneren:

Bij aanmelding vanwege sociaal-emotionele problematiek is het oordeel van een bevoegde professional vereist. Deze stelt dat de problemen zodanige gevolgen hebben voor de onderwijsleerprestatie dat extra ondersteuning nodig is. In het onderwijskundig rapport moet u standaard een goedgekeurde test invullen. Meer gegevens kunnen verkregen worden via onderzoeken door uw schoolbegeleidingsdienst. Stuur eventuele onderzoeksrapporten van hulpverleningsinstanties mee (niet ouder dan 2 jaar) en vermeld wat de basisschool met de informatie gedaan heeft.

Intelligentiescore

Het Schooleindonderzoek (SEO) van de vier protestant-christelijke schoolbegeleidingsdiensten omvat ook een intelligentietest. Het betreft de NIO. De NIO is een toegestaan instrument voor de aanmelding PrO of voor VMBO met extra ondersteuning. Dit betekent dat de intelligentiescore van het SEO voor de aanmelding gebruikt kan worden. Leerlingen met een SEO-uitslag hoeven niet meer opgeroepen te worden voor een IQ-bepaling. Voor de leerlingen die niet hebben deelgenomen aan een IQ-bepaling is binnen RefSVO afgesproken dat de school voor voortgezet onderwijs de aangemelde leerlingen oproept voor een IQ-bepaling (zie punt 6).

4. Invullen aanmeldingsformulier en ouderverklaring

Laat de ouder(s)/verzorger(s) een aanmeldingsformulier en de ouderverklaring van het onderwijskundig rapport invullen en ondertekenen.

5. Opsturen gegevens naar de school voor voortgezet onderwijs

Stuur de volgende stukken **uiterlijk 26 februari** naar de school voor voortgezet onderwijs:

Aanmeldingsformulier

Onderwijskundig rapport inclusief Ouderverklaring

Afschriften van relevante testuitslagen

Acties voortgezet onderwijs (maart-juni)

6. IQ-test

De school voor voortgezet onderwijs nodigt de aangemelde leerlingen uit voor een IQ-bepaling. Binnen het samenwerkingsverband is afgesproken dat alle leerlingen met een 'indicatie/prognose voor PrO' **verplicht** zijn om aan de intelligentietest voor PrO mee te doen. Voor leerlingen met een IQ-score van 90 of lager geldt ook dat bezien wordt of dezen in aanmerking komen voor PrO.

7. Indicatie-aanvraag

De Commissie Leerlingenzorg (CLZ) van de school voor voortgezet onderwijs beoordeelt de dossiers en geeft op grond daarvan een plaatsingsadvies af. De school voor VO werkt daarbij volgens wettelijke bepalingen. Bij twijfelgevallen vraagt de school voor VO advies aan het Loket RefSVO). Bij een PrO-indicatie moet men ervoor zorgen dat de ouder(s)/verzorger(s) de TLV-aanvraag ondertekenen.

8. TLV-PrO beschikking of extra ondersteuning op het VMBO

Het Loket RefSVO is een onafhankelijke commissie van het Samenwerkingsverband RefSVO, die controleert of de aanmeldingen aan de criteria voldoen. Er is een TLV-beschikking nodig om voor PrO-bekostiging in aanmerking te komen. Het Loket RefSVO gaat na of de werkwijze en besluitvorming van de CLZ aangaande het aanvragen van een TLV PrO conform de procedure is. De VO-school besluit over een vorm van extra ondersteuning.

9. Plaatsingsbesluit

Na het afgeven van de beschikking PrO door het Loket RefSVO besluit de VO-school of de leerling geplaatst wordt. De VO-school besluit of een leerling geplaatst wordt met extra ondersteuning op het VMBO.

10. Zorgplicht VO-scholen

Elke leerling moet binnen 6 weken na inschrijving een passende plek aangeboden krijgen. Deze termijn kan 1 keer met 4 weken worden verlengd.

11. Informeren van de ouder(s)/verzorger(s)

De school voor VO informeert de ouder(s)/verzorger(s) over de beschikking PrO of over een vorm van extra ondersteuning, en over de plaatsing van de leerling.

Toegestane meetinstrumenten

Bijgevoegd in een aparte bijlage vindt u een lijst met toegestane meetinstrumenten. Wanneer u een test wilt afnemen die u niet heeft, kunt u er naar vragen bij uw schoolbegeleidingsdienst. Deze kan u ook helpen als u niet in staat bent om een bepaalde test af te nemen of te indiceren.

Alle instrumenten zijn opgenomen met de naam waaronder zij in de documentatie van tests en testresearch (Evers e.a. 2000) of in de aanvullingen hierop zijn opgenomen.

De regeling is gepubliceerd op <http://wetten.overheid.nl>. Bijgevoegd is het artikel uit de staatscourant.

Berekenen van de DLE-score

1. Bepaal de didactische leeftijd (DL) van de leerling. Dit is het aantal maanden onderwijs dat hij in de maand van toetsing heeft ontvangen, vanaf groep 3. Per leerjaar wordt tien maanden gerekend. Hieronder vindt u een tabel met alle didactische leeftijden in de loop van groep 7 en 8.

Let op bij zittenblijvers:

Leerlingen in groep 8 die in de periode vanaf groep 3 een keer zijn blijven zitten, hebben een DL van 60, ongeacht de maand waarin zij worden getest.

Bij zittenblijvers die u test in groep 7 gaat u wel uit van de maand van toetsing, maar moet u de DL uit de tabel met 10 verhogen.

Maand van toetsing/ groep	aug/sep	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mrt	apr.	mei	juni
Groep 7	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
Groep 8	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60

2. Bepaal de didactische leeftijdseenheid (DLE) van de leerling: gebruik hiervoor een van de instrumenten uit het overzicht op pagina 5 en 6.
3. De berekening van de leerachterstand (LA) gaat als volgt: $1 - (\text{DLE} / \text{DL})$.
Bijvoorbeeld: $1 - (37 / 60) = 0,38$. De uitkomst van deze berekening is de relatieve leerachterstand. Voor PrO boven de 0,5. Onderstaande tabel geeft per DL aan welke waarde de DLE maximaal mag hebben om binnen de grenzen voor PrO of eventuele extra ondersteuning te blijven.

Didactische leeftijd (DL)	Max. did. leeftijdseenheid (DLE) voor LWO	Max. did. leeftijdseenheid (DLE) voor PrO
60	45	30
59	44	30
58	44	29
57	43	29
56	42	28
55	41	28
54	41	27
53	40	27
52	39	26
51	38	26

Om duidelijk te krijgen of een leerling, gezien de leerachterstanden, in aanmerking komt voor PrO, is het nodig dat de leerachterstanden in percentages worden omgerekend. Een goede berekening (per leergebied) wordt als volgt gemaakt: $\text{dle} / \text{dl} \times 100$. De uitkomst van deze som moet nog van 100 worden afgetrokken om het percentage te verkrijgen van de achterstand: $100 - (\text{dle} / \text{dl} \times 100)$.

Juiste berekening van het DLE

De ervaring leert dat bij veel leerlingen didactische toetsen worden afgenomen die sterk afwijken van het feitelijk didactische niveau (bijvoorbeeld de M8-toets afnemen bij een leerling die op didactisch niveau eind groep 4 presteert). Hierdoor wordt het didactische niveau niet betrouwbaar vastgesteld.

De score mag niet meer dan 10 DLE-punten afwijken van de DL waarvoor de toets bedoeld is!

Die 10 punten gaan dus *niet* om 10 punten verschil tussen DL en DLE!

Die 10 punten verschil gaan erover dat er niet meer dan 10 punten verschil mag zitten tussen de DLE-score van de leerling, en het gemiddelde DLE van de afgenomen toets.

Die gemiddelde DLE kunt u in onderstaande tabel vinden.

Afgenomen toets	Gemiddelde DLE, behorend bij die toets
M5	25
E5	30
M6	35
E6	40
M7	45
E7	50
M8	55

Bijvoorbeeld

Een leerling scoort op E7 een DLE van 39. Het gemiddelde DLE bij een toets E7 is 50. Dus het verschil tussen de DLE score van de leerling (39), en het gemiddelde DLE van de afgenomen toets (50) is 11. Dat is meer dan 10, dus deze score is niet geldig.

Een toets op M7 lijkt beter bij het niveau van deze leerling te passen, en moet dus nu afgenomen worden.

De leerling wordt opnieuw getest, nu op M7, en komt uit op een DLE van 40. De gemiddelde DLE score bij een toets voor M7 is 45. Het verschil is nu dus $45 - 40 = 5$. Dat is minder dan 10, dus deze uitslag is betrouwbaar.

Tegenstrijdige criteria

Mocht er sprake zijn van tegenstrijdige criteria (bijvoorbeeld als het IQ wel in het PrO-gebied valt, maar de leerachterstanden niet), dan heeft het Loket altijd een beschrijving nodig van de overweging die de VO-school maakt, om een TLV-PrO af te kunnen geven.

Onderwijskundig rapport

ONDERWIJSKUNDIG RAPPORT t.b.v. de overgang van deze leerling van het Primair Onderwijs naar het Voortgezet Onderwijs (PrO of VMBO met extra ondersteuning)

Dit document verzenden naar:

Gegevens aanmeldende school

Naam:
Adres:
Postcode en woonplaats:
Telefoonnummer: BRIN nummer:.....

Gegevens van de leerling

Naam:
Voornamen:
Adres: Tel.nummer:
Postcode: Woonplaats:
Geboortedatum:/...../.....

Schoolloopbaan, vul per vakje de groep in die de leerling heeft bezocht, begin bij groep 1 en eindig met de huidige groep:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Welk schooltype is geadviseerd?

- ☐ Praktijkonderwijs (PrO)
☐ Basisberoepsgerichte leerweg met extra ondersteuning
☐ Basisberoepsgerichte leerweg
☐ Kaderberoepsgerichte leerweg

De aanmeldende school vindt een gesprek voordat besluitvorming plaatsvindt:

0 noodzakelijk
0 niet noodzakelijk

De inhoud van het onderwijskundig rapport inclusief dat van de bijlagen is door de functionaris van de aanmeldende school besproken met de ouder(s)/verzorger(s). Tevens is aan de ouder(s)/verzorger(s) een kopie van het rapport met de bijlagen ter hand gesteld.

Het rapport is opgemaakt op: (datum)
door: (naam functionaris)

Handtekening directeur aanmeldende school:
VOLLEDIG INVULLEN

Schoolvorderingen (LVS- gegevens)

Leergebied	Naam en versie van de toets *	Datum toets-afname	Ruwe Toets-score	Vaardig-heidsscore	Dle ** Didactische Leeftijd- equivalent	DI Didactische leeftijd	Leerachter standen uitgedrukt in persen- tages
Technisch lezen							
Begrijpend lezen							
Spelling							
Inzichtelijk rekenen							

* bijv.: Cito SVS M8a of Cito TBL toets 2 1+3

** evt. in te vullen door de ontvangende school

- Graag **dit schema** volledig invullen om onnodige vertraging te voorkomen
- De bovengenoemde testen dienen voor te komen op de lijst van te gebruiken instrumenten (zie bijlage)
- De testen (ook de test van technisch lezen!) dienen afgenomen te zijn **in het lopende huidige cursusjaar**.

Wilt u alstublieft goed nota nemen van deze aandachtspunten; wij zijn namelijk verplicht om exact deze gegevens aan te leveren aan het Loket RefSVO.

(Eind) toetsen basisonderwijs

CITO	Score:
SEO	Totaalindex:
	Schoolvorderingen:
	Intelligentie:
Andere schoolvorderingentoets, Namelijk:	Score:

Intelligentie

Gebruikte test	Testdatum	Totaal IQ
GIVO		
IVO		
NDT		
NIO		
NSCCT		
SON-R		
WISC-III		

1.

2. Toelichting:

- Het gaat hier om testen voor zover deze afgenomen zijn en de uitslag bij de school bekend is
- Indien mogelijk het testverslag als bijlage toevoegen

Aankruisen indien er sprake is van een probleem:

- ☐ relatie met leerkracht
- ☐ omgang met klasgenoten
- ☐ zelfbeeld
- ☐ weerbaarheid
- ☐ hyperactiviteit
- ☐ agressiebeheersing
- ☐ faalangst
- ☐

Aankruisen indien er sprake is van een probleem:

- ☐ tempo
- ☐ zelfstandigheid
- ☐ werkhouding
- ☐ motivatie
- ☐ concentratie
- ☐ taakgerichtheid
- ☐ O
- ☐ O

Sociaal-emotioneel functioneren

Gebuurde test	Testdatum
NPV-J	
PMT-K	
AVL	
CSBK	
SVL	
CBCL	
Andere test:	

3. Toelichting:

- Het gaat hier om testen voor zover deze afgenomen zijn en de uitslag bij de school bekend is
- Het testverslag als bijlage toevoegen

Geef eventueel een toelichting op het sociaal-emotioneel functioneren.

.....

.....

4. Begeleiding

Interne hulp

Heeft de leerling de laatste jaren extra hulp gekregen? Zo ja, welke hulp?

.....

.....

.....

Externe hulp

Zijn er hulpverleningsinstanties die deze leerling begeleid hebben? Zo ja, welke instantie en hoelang?

.....

.....

.....

Arrangement Samenwerkingsverband PO

Is er sprake (geweest) van een arrangement van het Samenwerkingsverband? ☐ Ja ☐ Nee
Wanneer er sprake is (geweest) van een arrangement de relevante documenten meesturen met het onderwijskundig rapport(begeleidingsplannen en / of handelingsplannen)

.....

.....

.....

Bijzondere gegevens en aanvullende informatie

Zijn er nog andere bijzonderheden te vermelden zoals bijvoorbeeld bijzondere gezins-omstandigheden, medische problemen?

Wilt u nog extra informatie over de leerling verstrekken, maak dan gebruik van onderstaande ruimte.

.....

.....

Ouderformulier

Ouderformulier

Naam ouder(s)/verzorger(s):

Naam kind:

Hierbij verklaar ik kennis te hebben genomen van

- de inhoud van het onderwijskundig rapport
- de aanmelding van mijn kind voor PrO/VMBO met extra ondersteuning

Ik geef de directeur van de school toestemming om inlichtingen over mijn kind in te winnen bij:

- de huidige school van mijn kind
- de jeugdgezondheidszorg

Tevens ben ik op de hoogte dat de onderzoeksgegevens, alleen voor het aanvragen van een TLV PrO, beschikbaar worden gesteld aan het Loket RefSVO.

Indien gewenst kunt u uw mening over de adviesaanvraag hieronder weergeven:

.....

.....

.....

.....

Datum:

Handtekening ouder(s)*:

Als beide ouders in leven zijn en wettelijk gezagsdrager zijn, dienen beiden te tekenen. Bij één handtekening geeft school de reden aan waarom één ouder tekent. Als ouder(s) uit de ouderlijke macht ontzet is/zijn, tekent de wettelijke gezagsdrager van het kind.

Checklist aanmelding ProO? VMBO met extra ondersteuning

Wanneer u de acties op deze lijst hebt ondernomen, dan is uw aanmelding compleet en ontvankelijk voor de CLZ en het Loket RefSVO.

- ☐ De ouder(s)/verzorger(s) is/zijn op de hoogte van de aanmelding voor ProO./ VMBO met extra ondersteuning. Het ouderformulier is ingevuld en bij het onderwijskundig rapport gevoegd.
- ☐ Het onderwijskundig rapport is volledig ingevuld.
- ☐ In het onderwijskundig rapport staan duidelijk de scores van didactische toetsen voor technisch lezen, begrijpend lezen, spelling en inzichtelijk rekenen vermeld:
 - ☐ met naam van de toets en toets-versie
 - ☐ toets datum
 - ☐ ruwe scores
 - ☐ vaardigheidsscores
 - ☐ dl
 - ☐ dle
- ☐ De toetsen zijn afgenomen in het huidige cursusjaar.
- ☐ Een intelligentieonderzoek (inclusief profiel, totaal- en sub-scores) is bijgevoegd (zo niet dan wordt dit verzorgd door VO. Let dan wel op de termijn van indienen bij de VO-school, zodat deze nog tijd heeft voor het afnemen van deze test voordat de aanmelding in behandeling kan worden genomen). Deze test mag niet ouder zijn dan 2 jaar, gerekend vanaf de datum van aanmelding bij de VO-school.
- ☐ Omdat het kan voorkomen dat naast achterstanden en laag IQ, ook de sociaal-emotionele toestand van de leerling moet worden meegenomen, is er een uitslag van de sociaal-emotionele vragenlijst bijgevoegd.
- ☐ Er zijn kopieën bijgevoegd uit het archief van de leerling (zoals eventuele eerdere testen of onderzoeken).

Regeling van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 6 juli 2021, nr. 28584366, houdende de vaststelling van de screenings- en testinstrumenten ten behoeve van de indicatiestelling voor leerwegondersteunend onderwijs (lwoo) en praktijkonderwijs (pro) voor het schooljaar 2022–2023 (Regeling screenings- en testinstrumenten lwoo en pro schooljaar 2022–2023)

De Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media,

Gelet op artikel 15d, tweede lid, van het Inrichtingsbesluit WVO;

Besluit:

Artikel 1. Vaststelling screenings- en testinstrumenten

De screenings- en testinstrumenten ten behoeve van de indicatiestelling voor leerwegondersteunend onderwijs en praktijkonderwijs voor het schooljaar 2022–2023 worden vastgesteld conform de bijlage bij deze regeling.

Artikel 2

De Regeling screenings- en testinstrumenten lwoo en pro schooljaar 2021–2022 wordt ingetrokken.

Artikel 3. Inwerkingtreding

Deze regeling treedt in werking met ingang van 1 oktober 2021.

Artikel 4. Citeertitel

Deze regeling wordt aangehaald als: Regeling screenings- en testinstrumenten lwoo en pro schooljaar 2022–2023.

Deze regeling zal met de toelichting en bijlage in de Staatscourant worden geplaatst.

*De Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media,
A. Slob*

BIJLAGE BIJ ARTIKEL 1 VAN DE REGELING SCREENINGS- EN TESTINSTRUMENTEN LWOO EN PRO SCHOOLJAAR 2022–2023

Lijst toegestane instrumenten Criterium Intelligentie

Tenzij in de testhandleiding anders is aangegeven, hoeft men geen Flynn-correctie toe te passen. Wanneer leerlingen eind groep 7 naar het lwoo of pro gaan, mogen de intelligentietesten van groep 8 worden afgenomen wanneer de leerling in groep 3 of hoger gedoubleerd is. De scores op de IQ-testen mogen niet ouder zijn dan twee jaar, zijnde de periode tussen de datum van afname en datum van indiening van het volledige dossier. Om te voorkomen dat leerlingen onnodig extra getest moeten worden, moet men extra alert zijn wanneer bij een test is vermeld dat deze 'voor het laatst is toegestaan'. Dat betekent dat men zowel moet kijken naar het criterium van maximaal twee jaar als naar de datum van publicatie in de Staatscourant van de Regeling screenings- en testinstrumenten lwoo en pro van enig schooljaar. Vanaf de publicatiedatum is bekend dat een test het schooljaar daaropvolgend niet meer gebruikt kan worden voor de aanvraag van een aanwijzing lwoo of een toelaatbaarheidsverklaring pro. Met andere woorden: een test waarvan vermeld is in de Regeling screenings- en testinstrumenten lwoo en pro dat deze 'voor het laatst is toegestaan' kan alleen voor een aanvraag worden gehanteerd wanneer de betreffende test niet ouder is dan twee jaar en is afgenomen voor de publicatiedatum in de Staatscourant van die Regeling.

Naam Test	Bereik	Opmerkingen
ADIT: Adaptieve Digitale Intelligentie Test, A-VISION, 2013	Groep 6,7 en 8	Voorlopig goedgekeurd; er zijn nog onvoldoende onderzoekresultaten naar de criteriumvaliditeit bekend. Attentie bij afname potentiële pro-leerlingen.
Cito: Intelligentietest VO, Cito 2013	Klas 1 t/m 3 regulier VO	Attentie bij afname potentiële pro-leerlingen.
IDS-2: Intelligentie- en ontwikkelingschalen voor kinderen en jongeren, Hogrefe Uitgevers 2018	5–20 jaar	
NIO: Nederlandse Intelligentietest voor Onderwijsniveau, Boom test onderwijs, 2018	Groep 7, 8 en klas 1, 2 en 3 VO	Afname van april-juli groep 7. Niet bedoeld voor leerlingen uit het v(s)o. Groepsgrootte maximaal 15 bij afname bij leerlingen in sbo en pro. Attentie bij afname potentiële pro-leerlingen
NSCCT: Niet Schoolse Cognitieve Capaciteiten Test, De Rijlandse School, 2014	Groep 4 t/m 8	Attentie bij afname potentiële pro -leerlingen.
RAKIT-2: REVISIE AMSTERDAMSE KINDER INTELLIGENTIE TEST, Pearson Assessment and Information, 2011	4 t/m 12;6 jaar	Deze test moet vóór de 12e verjaardag zijn afgenomen.
SON-R 6-40, Snijders-Oomen Niet-verbale intelligentietest, Hogrefe Uitgevers, 2011	6 t/m 40 jaar	Met name te gebruiken bij taalproblemen (achterstanden technisch lezen, begrijpend lezen en spelling > 50%) en leerlingen die de Nederlandse taal onvoldoende beheersen.
WISC-V-NL: Wechsler Intelligence Scale for Children Fifth Edition, Pearson Assessment and Information, 2018	6–17 jaar	Voorlopig goedgekeurd; er zijn nog onvoldoende onderzoekresultaten naar de criteriumvaliditeit bekend. Zie voor Totaal IQ (TIQ) opmerking onder deze tabel.
WNV-NL: Nederlandse bewerking van de Wechsler Nonverbal Scale of Ability, Pearson Assessment and Information, 2008	4 t/m 21 jaar	Met name te gebruiken bij taalproblemen (achterstanden technisch lezen, begrijpend lezen en spelling > 50%) en leerlingen die de Nederlandse taal onvoldoende beheersen.

Opmerkingen bij Criterium Intelligentie:

Een IQ-test die volgens de handleiding door een leerkracht mag worden afgenomen, moet altijd onder de verantwoordelijkheid van een bevoegd deskundige worden geïnterpreteerd.

Pas op met het gebruik van schriftelijk af te nemen klassikale tests ingeval er sprake is van een leerling met grote leerachterstanden (met name op begrijpend lezen) of bij onvoldoende beheersing van de Nederlandse taal.

Bij het intelligentiecriterium wordt uitgegaan van een Totaal IQ (TIQ). Wanneer daarvoor de WISC-V-NL gebruikt wordt, dient met behulp van zeven subtests (zoals aangegeven in de handleiding van de WISC-V-NL) het Totaal IQ (TIQ) bepaald worden. De betreffende zeven subtests geven tezamen een puntscore. Voor het intelligentiecriterium mag niet worden uitgegaan van betrouwbaarheidsintervallen.

Nieuw op de lijst

IDS-2, Intelligentie- en ontwikkelingsschalen voor kinderen en jongeren, Hogrefe Uitgevers 2018.

Dit jaar voor het laatst toegestaan

WNV-NL: Nederlandse bewerking van de Wechsler Nonverbal Scale of Ability, Pearson Assessment and Information, 2008. In 2023 zijn de normtabellen van de Drempeltest 15 jaar oud en verouderd.

Lijst toegestane instrumenten Sociaal-Emotionele diagnostiek schooljaar 2022-2023

De scores op de SE-testen mogen niet ouder zijn dan één jaar gerekend vanaf de datum van aanmelding bij het samenwerkingsverband. De scores op de gehanteerde instrumenten ten behoeve van sociaal emotionele diagnostiek mogen niet ouder zijn dan één jaar, zijnde de periode tussen de datum van afname en datum van indiening van het volledige dossier.

Om te voorkomen dat leerlingen onnodig extra getest moeten worden, moet men extra alert zijn wanneer bij een test is vermeld dat deze 'voor het laatst is toegestaan'. Dat betekent dat men zowel moet kijken naar het criterium van maximaal twee jaar als naar de datum van publicatie in de Staatscourant van de Regeling screenings- en testinstrumenten lwoo en pro van enig schooljaar. Vanaf de publicatiedatum is bekend dat een test het schooljaar daaropvolgend niet meer gebruikt kan worden voor de aanvraag van een aanwijzing lwoo of een toelaatbaarheidsverklaring pro. Met andere woorden: een test waarvan vermeld is in de Regeling screenings- en testinstrumenten lwoo en pro dat deze 'voor het laatst is toegestaan' kan alleen voor een aanvraag worden gehanteerd wanneer de betreffende test niet ouder is dan één jaar en is afgenomen voor de publicatiedatum van die Regeling in de Staatscourant.

Volgens de Regeling worden alleen leerlingen met een IQ tussen de 90 en 120 geacht dergelijke vragenlijsten in te vullen. Schriftelijke zelfbeoordelvragenlijsten zijn meestal te moeilijk voor leerlingen met grote leerachterstanden op het gebied van begrijpend lezen. Er worden daarom beperkingen gesteld aan het gebruik van zelfbeoordelvragenlijsten door deze leerlingen. Leerlingen zijn met zelfbeoordelvragenlijsten toetsbaar wanneer ze op Begrijpend Lezen het niveau halen van een DLE 40 of hoger (gemiddelde score van leerlingen aan het eind van groep 6 of hoger). Wanneer deze leerling een begrijpend leesniveau heeft van een gemiddelde leerling in groep 6 (DLE 30 – 40) moet de onderzoeker nagaan of een zelfbeoordelingslijst wel een juiste keuze is. Bij een begrijpend leesniveau DLE < 30 (gemiddelde score van leerlingen in groep 3, 4 of 5) wordt sterk afgeraden een zelfbeoordelvragenlijst te gebruiken bij het onderzoek van SE ontwikkeling. Voor het persoonlijkheidsonderzoek kan de diagnostisch geschoolde en BIG-geregistreerde psycholoog of orthopedagoog of orthopedagoog-generalist in dat geval gebruik maken van gegevens uit het onderwijskundig rapport, van beoordelingslijsten door ouders en/of leerkracht én van gegevens op basis van eigen observatie. Voor zover de vragenlijsten van score-aanduidingen zijn voorzien van het type 'klinisch bereik', 'risicogebied', 'zorgscore' en dergelijke, mogen alleen de scores die in een dergelijk bereik vallen gebruikt worden als argumentatie voor ondersteuningsbehoefte.

Naam Test	Bereik	Opmerkingen
Kanjervragenlijst, Instituut voor Kanjertrainingen B.V., 2012	Groep 5 t/m 8	
Leermotivat 6–7–8, Boom test onderwijs, 2009	Groep 6 t/m 8	Naamswijziging sinds maart 2021. Voorheen heette deze test: Leermotivatietest Basisonderwijs. Normering 2009 is ongewijzigd.
LOVS VISEON 2.0, Cito, 2016	Groep 3 t/m 8	
LVT: Leervoorwaardentest, Bohn Stafleu van Loghum, 2011	4–18 jaar	
NPV-J-2: Junior Nederlandse Persoonlijkheidsvragenlijst 2, Boom uitgevers Amsterdam, 2011	9–16 jaar	
PMT-K-2: Prestatie Motivatie test voor Kinderen 2, Pearson Assessment and Information, 2011	Groep 7/8 en leerjaar 1 VO	
TPVO-Testserie voor Plaatsing in het Voortgezet Onderwijs-Leerlingvragenlijst, A-VISION, 2008	Groep 8	
ZIEN! Pedagogisch Expertsysteem voor het primair onderwijs. Driestar Onderwijsadvies, 2012	Groep 1 t/m 8	Betreft de leerkrachtversie van ZIEN! Er is een versie groep 1 t/m 4 en versie groep 5 t/m 8. Er is geen verschil in items maar er worden andere handelingssuggesties gegeven
ZIEN! Leerling 5–8 Sociale vaardigheden, Driestar Onderwijsadvies, 2015	Groep 5 t/m 8	Het betreft de Digitale leerlingversie.
ZIEN! Leerling 5–8 Leer- en leefklimaat, Driestar Onderwijsadvies, 2016	Groep 5 t/m 8	Het betreft de Digitale leerlingversie. De beoordeling voor de schaal Pestgedrag is onvoldoende

Opmerkingen bij Criterium Sociaal-Emotionele diagnostiek:

Een test die het beeld geeft van sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerling in relatie tot de leerprestaties en die volgens de handleiding door een leerkracht mag worden afgenomen moet altijd onder de verantwoordelijkheid van een bevoegd deskundige worden geïnterpreteerd.

Dit jaar voor het laatst toegestaan

TPVO-Testserie voor Plaatsing in het Voortgezet Onderwijs-Leerlingvragenlijst, A-VISION, 2008. In 2023 zijn de normtabellen van de TPVO-Leerlingvragenlijst 15 jaar oud en verouderd.

Dit jaar nieuw op de lijst

Geen

Toegestane instrumenten onderzoek leerachterstanden schooljaar 2022–2023

Afname van leervorderingenonderzoek

Voor het weergeven van de leervorderingen wordt in principe altijd gevraagd om de meest recent afgenomen toetsen. Wanneer de leerling van 1-2-2022 tot en met 30-9-2022 wordt aangemeld, moeten de didactische toetsen in het schooljaar 2021–2022 of daarna zijn afgenomen. Bij aanmelding vóór 1-2-2022 mogen de gegevens van de didactische toetsen die in het onderwijskundig rapport worden gebruikt niet ouder zijn dan zes toetsmaanden (juli en augustus worden niet meegerekend). Alle genoemde leervorderingentoetsen die geschikt zijn voor groep 8 mogen ook gebruikt worden voor het didactisch toetsen van leerlingen in het eerste leerjaar voortgezet onderwijs. De didactische leeftijd (DL) is in dat geval 60 en dezelfde regels die voor groep 8 gelden ten aanzien van adaptief toetsen, gelden ook hier.

Vaardigheidsscores of functioneringsniveaus omzetten naar DLE's

Het aanleveren van Didactische Leeftijds Equivalenten (DLE) is voorwaarde bij de doorverwijzing van leerlingen naar het lwoo en het pro. In leerlingvolgsystemen die in het primair onderwijs gehanteerd worden, wordt niet bij alle toetsen een koppeling gemaakt met DLE's in de rapportages. Men gebruikt bijvoorbeeld voor de rapportage vaardigheidsscores en/of functioneringsniveaus. In de handleiding van betreffend leerlingvolgsysteem is te vinden hoe de benodigde DLEs opgevraagd en/of berekend kunnen worden. Ook zijn de betreffende tabellen te gebruiken in de publicatie DLE-Schalen¹ voor de omzetting van ruwe scores (papier versie) of vaardigheidsscores (digitale versie) naar DLE's.

Het is niet mogelijk om een directe verbinding te leggen tussen de scores op papieren toetsen en digitale versies, omdat in beide gevallen langs een andere route de resultaten worden verkregen. Het is daarom noodzakelijk te vermelden welke toetsversie is gebruikt en de daarvoor van toepassing zijnde normen te hanteren.

Hulp voor dyslectische leerlingen wanneer doortoetsen en terugtoetsen mogelijk is

Voor dyslectische leerlingen kan het nuttig zijn om te weten wat betreffende leerling kan met en zonder ondersteuning, bijvoorbeeld in de vorm van voorleessoftware. Voor deze leerlingen is de volgende procedure aan te bevelen. Laat de toets op het huidige of iets hogere niveau maken met de hulpmiddelen die de leerling ook in de klas gebruikt. Noteer de behaalde score en ook de ervaring en de werkwijze met betrekking tot de motivatie. Neem vervolgens de toets van een jaar onder het huidige niveau af strikt conform de instructie van de handleiding. Neem deze score op in de aanvraag en verwerk de uitkomsten van de eerste afname in de toelichting op de scores. In de aanvraag wordt op deze wijze duidelijk wat het niveau van de leerling is met en zonder hulp. Leg goed vast welke hulp geboden is en om welke redenen. In de beoordeling van de aanvraag wordt dus de score gebruikt die verkregen is zonder dat van hulp of hulpmiddelen gebruik gemaakt is.

Door- en terugtoetsen

Bij jaargroep gebonden toetsen zoals de Cito-volgsystemen dienen de Commissies die over de aanvragen beslissen uit te gaan van toetsen die aansluiten bij het werkelijke didactische niveau van de leerling (adaptief toetsen). Dit betekent dat schoolverlaters op de basisschool soms toetsen moeten maken die in jaargroepen daarvoor gebruikt worden. De handleiding van de Cito 3.0 toetsen geeft aan hoe op maat getoetst moet worden. Bij die toetsen wordt door- of teruggetoetst volgens die instructies.

¹ DLE-schalen indicatiestelling LWOO en pro voor instroom in schooljaar 2022–2023, uitgave 2021

Adaptief toetsen

Kandidaten voor lwoo en pro hebben leerachterstanden. Bij adaptieve toetsing door de basisschool worden toetsen afgenomen die de leerling op basis van zijn eigen leerniveau redelijk zou moeten kunnen maken. Een leerling die qua leerlijn in groep 6 zit, laat men niet een te moeilijke toets van groep 8 maken. Het gebruik van de toets van groep 6 is kindvriendelijker en de score niet alleen betrouwbaarder, maar geeft ook meer inzicht in wat een leerling kan.

Door- of terugtoetsen

De algemene regel is dat voor een goede niveaubepaling een toetsversie gebruikt moet worden die het beste past bij het feitelijke leerniveau van de leerling. Mocht uit de uitslag blijken dat bij nader inzien toch niet de juiste toetsversie is gekozen, dan moet er in principe worden door- of teruggetoetst. Maar waaraan zie je dat? Wanneer moet er dan worden door- of teruggetoetst? Dat verschilt per toetssoort. Bij leerjaargebonden toetsen moet in principe worden door- of teruggetoetst als de feitelijke uitslag meer dan één leerjaar (in DLE's uitgedrukt: meer dan 10 punten) van de verwachte score af ligt. Een groep van toetsen waar door- of terugtoetsen aan de orde zou kunnen zijn, betreft bijvoorbeeld:

- LOVS Technisch lezen onderdeel Leestempo
- LOVS Begrijpend lezen, Cito 2.0 en 3.0
- LOVS Spelling, Cito 2.0 en 3.0
- LOVS Rekenen-wiskunde, Cito 2.0 en 3.0

Stel: u vermoedt dat de leerling op het niveau van halfweg leerjaar 5 zal scoren. U zet dus toets M5 in met een DL van 25. U verwacht dus een score die ligt tussen DLE 15 en 35. Als de toetsscore inderdaad binnen die range valt, hoeft er niet doorgetoetst te worden. Valt de score daarbuiten, dan moet er in principe wel doorgetoetst worden met een andere toetsversie. Zie daarvoor een tweetal voorbeelden hieronder.

Voorbeeld één: de leerling haalt op de M5-toets een score die correspondeert met een DLE van 36. Dit is geen pro-score maar een score die past bij lwoo. De afwijking van de gevonden score is groter dan 10 DLE-punten. Daarom legt u ter nadere verifiëring van de juistheid van dit niveau nu de M6- of E6-toets voor om te zien waar het niveau dan op uitkomt. U voegt beide toetsscores toe aan het onderwijskundig rapport.

Voorbeeld twee: opnieuw wordt een M5-toets afgenomen, maar nu blijkt de DLE die hoort bij de score van de leerling maar 14 te bedragen. Ook hier is de afstand groter dan 10 DLE-punten, maar omdat de uitkomst nog steeds op pro-niveau ligt, is terug toetsen niet noodzakelijk.

De toepassing van deze regel mag minder strikt gehanteerd worden als alle relevante gegevens in een eenduidige richting wijzen en door- of terugtoetsen naar alle waarschijnlijkheid niet tot een andere indicatie zal leiden. Echter: als de toets uitslag van de leerling meer dan 10 DLE-punten van de gekozen toetsversie af ligt, moet in ieder geval worden door- of teruggetoetst als:

- dit toetsresultaat duidelijk afwijkt van de gegevens uit het onderwijskundig rapport of het leerlingvolgsysteem, of;
- er sprake is van strijdige gegevens (sommige scores verwijzen naar lwoo en andere naar pro), of;
- er sprake is van een IQ tussen 75 en 80 (omdat dit het overlapgebied is tussen lwoo en pro).

Als u op deze wijze te werk gaat, hoeft nooit meer dan twee keer getoetst te worden. Uitgangspunt is dat de leerling de eerste keer een toets voorgelegd krijgt, die naar de verwachting van de afnemer van de toets past bij het niveau van de leerling. De eventuele tweede toets die u kiest sluit aan bij het op de eerste toets behaalde niveau. Die twee gegevens zullen voor elke commissie die over de aanvragen beslist voldoende zijn. Wel is het van groot belang dat u precies de toets instructies van de betreffende toets handleiding volgt.

In onderstaande tabel wordt weergegeven hoe door- of terug te toetsen bij dit soort toetsen.

Adviestabel door- en terugtoetsen E-toetsen Cito-LOVS

Niveau van de toets	Behaald DLE	Advies
Groep E4	< 10	Doortoetsen niet nodig: pro-score
Groep E4	> 30	Kies een Toets van groep 5
Groep E5	< 20	Doortoetsen niet nodig: pro-score
Groep E5	> 40	Kies een Toets van groep 6
Groep E6	< 30	Kies een Toets van groep 4 ¹
Groep E6	> 50	Kies een Toets van groep 7

Niveau van de toets	Behaald DLE	Advies
Groep E7	< 40	Kies een Toets van groep 6 (zie noot 3)
Groep E7	> 60	Doortoetsen niet nodig: score valt buiten lwoo-criteria.

¹ Is de score lager dan het voorafgaande leerjaar dat u adaptief had gekozen, dan is het advies: neem de toets van het leerjaar waar de behaalde DLE-score naar verwijst. Dit kan twee of meer leerjaren lager worden als uw startniveau veel te hoog is geweest.

Adviestabel door- en terugtoetsen M-toetsen Cito-LOVS

Niveau van de toets	Behaald DLE	Advies
Groep M4	< 5	Doortoetsen niet nodig: pro-score
Groep M4	> 25	Kies een Toets van groep 5
Groep M5	< 15	Doortoetsen niet nodig: pro-score
Groep M5	> 35	Kies een Toets van groep 6
Groep M6	< 25	Kies een Toets van groep 5 (zie noot 3)
Groep M6	> 45	Kies een Toets van groep 7
Groep M7	< 35	Kies een Toets van groep 6 (zie noot 3)
Groep M7	> 55	Kies een Toets van groep 8
Groep M8	< 45	Kies een Toets van groep 7 (zie noot 3)

Lijst toegestane instrumenten Leerachterstand Technisch lezen schooljaar 2022–2023

(zie: *afname leervorderingenonderzoek en door- en terugtoetsen*)

Naam Test	Bereik	Opmerkingen
Boom LVS Technisch Lezen, Boom test onderwijs, 2019	Groep 3 t/m 8	
Drempelonderzoek 678 7 ^e versie, 678 Onderwijs Advisering, 2017	Groep 5 t/m 8	
IEP LVS Technisch Lezen, 2020, Bureau ICE	Groep 3 t/m 5	Alleen genormeerd voor leerlingen (speciaal) basisonderwijs
LOVS AVI, Cito, 2009	Groep 3 t/m 8	
LVS AVI, Cito, 2017	Groep 3 t/m 8	
LOVS DMT, Cito, 2009	Groep 3 t/m 8	Afname van kaart 1, 2 en 3 verplicht, met samengestelde ruwe score als uitgangspunt voor bepalen achterstand.
LVS DMT, Cito, 2017	Groep 3 t/m 8	
LOVS Technisch Lezen, Cito, 2010/2012	Groep 3 t/m 8	Onderdeel Leestempo
TPVO-TL: Testserie voor Plaatsing in het Voortgezet Onderwijs -Technisch Lezen, A-VISION, 2008	Groep 5 t/m 8	Normering 2009.

Opmerkingen bij Technisch lezen:

Dit jaar voor het laatst toegestaan
N.v.t.

Dit jaar nieuw op de lijst
IEP LVS Technisch Lezen, Bureau ICE, 2020

Lijst toegestane instrumenten Leerachterstand Begrijpend lezen schooljaar 2022–2023

(zie: *afname leervorderingenonderzoek en door- en terugtoetsen*)

Wanneer een leerling bij de afname van de toets Technisch Lezen lager scoort dan DLE 20 is afname van een toets Begrijpend Lezen voor leerlingen die naar het pro worden verwezen niet noodzakelijk.

Naam Test	Bereik	Opmerkingen
Boom LVS Begrijpend Lezen, Boom test onderwijs, 2011	Groep 3 t/m 8	Naamswijziging sinds augustus 2019. Voorheen heette deze test: Schoolvaardigheidstoets Begrijpend Lezen (SVT BL). Normering 2011 is ongewijzigd.
Begrijpend Lezen Speciale leerlingen, Cito, 2011	Voor functionerings-niveaus groep 3 tot en met 5	Papieren en digitale versie. Voor leerlingen in het Speciaal (Basis) Onderwijs en leerlingen die extra ondersteuning behoeven in het reguliere basisonderwijs.

Naam Test	Bereik	Opmerkingen
Begrijpend Lezen Speciale leerlingen, Cito, 2012	Voor functionerings-niveaus groep 6 tot en met 8	Papieren en digitale versie. Voor leerlingen in het Speciaal (Basis) Onderwijs en leerlingen die extra ondersteuning behoeven in het reguliere basisonderwijs. Attentie bij afname potentiële pro -leerlingen.
Diatekst 678, Diataal 2020	Eind groep 5 t/m midden groep 8	Voor leerling in het (speciaal) basisonderwijs.
Drempelonderzoek 678 7 ^e versie, 678 Onderwijs Advisering, 2017	Groep 5 t/m 8	
IEP LVS Begrijpend Lezen, 2019, Bureau ICE	Groep 4 t/m 8	Alleen genormeerd voor leerlingen (speciaal) basisonderwijs
LOVS 2.0 Begrijpend Lezen, Cito, 2010	Groep 3 t/m 8	Papieren (groep 3 t/m 8) en digitale versie (groep 7 en 8). Normering sept 2013. Voor de interpretatie van de LOVS 2.0 van het Cito is de normering van september 2013 voorgeschreven (zie de publicatie DLE schalen indicatiestelling lwoo en pro voor instroom in schooljaar 2022–2023, uitgave 2021).
LOVS 3.0 Begrijpend lezen, Cito, 2014 – 2017	Groep 3 t/m 8	Papieren versie.
Diatekst 678, Diataal 2020	Eind groep 5 t/m midden groep 8	Voor leerling in het (speciaal) basisonderwijs.

Opmerkingen bij Begrijpend lezen:

Dit jaar voor het laatst toegestaan
N.v.t.

Dit jaar nieuw op de lijst
Diatekst 678, Diataal 2020

Lijst toegestane instrumenten Leerachterstand Spelling schooljaar 2022–2023

(zie: afname leervorderingenonderzoek en door- en terugtoetsen)

Naam Test	Bereik	Opmerkingen
Boom LVS Spelling Woorden en Werkwoorden, Boom test onderwijs, 2015	Groep 3 t/m 8	Deel 'Spelling Woorden' Naamswijziging sinds maart 2021. Voorheen heette deze test: Schoolvaardigheidstoets Spelling (SVT SP). Normering 2015 is ongewijzigd.
Drempelonderzoek 678 7 ^e versie, 678 Onderwijs Advisering, 2017	Groep 5 t/m 8	
IEP LVS Taalverzorging, Bureau ICE 2019	Groep 6 t/m 8	Alleen genormeerd voor leerlingen (speciaal) basisonderwijs
PI-dictee, Boom test onderwijs, 2019	Groep 3 t/m 8	Als signaleringsinstrument en als diagnostisch instrument.
Spelling Speciale leerlingen (niet-werkwoorden), Cito, 2011	Voor functionerings-niveaus groep 3 t/m 5	Papieren en digitale versie. Voor leerlingen in het Speciaal (Basis) Onderwijs en leerlingen die extra ondersteuning behoeven in het reguliere basisonderwijs.
Spelling Speciale leerlingen (niet-werkwoorden), Cito, 2012	Voor functionerings-niveaus groep 6 tot en met 8	Papieren en digitale versie. Voor leerlingen in het Speciaal (Basis) Onderwijs en leerlingen die extra ondersteuning behoeven in het reguliere basisonderwijs. Attentie bij afname potentiële pro -leerlingen.
LOVS 2.0 Spelling (niet-werkwoorden), Cito 2010/2012.	Groep 3 t/m 8	Papieren en digitale versie. Voor de interpretatie van de LOVS 2.0 van het Cito is de normering van september 2013 voorgeschreven (zie de publicatie DLE schalen indicatiestelling lwoo en pro voor instroom in schooljaar 2022–2023, uitgave 2021).
LOVS 3.0 Spelling Werkwoorden groep 7 en 8 Niet-werkwoorden groep 3 t/m 8 Cito, 2014 – 2017.	Groep 7 en 8 Groep 3 t/m 8	Papieren en digitale versies.

Opmerkingen bij Spelling:

Dit jaar voor het laatst toegestaan
N.v.t.

Dit jaar nieuw op de lijst
N.v.t.

Lijst toegestane instrumenten Leerachterstand Inzichtelijk Rekenen schooljaar 2022–2023

(zie: *afname leervorderingenonderzoek en door- en terugtoetsen*)

Naam Test	Bereik	Opmerkingen
Boom LVS Rekenen-Wiskunde, Boom test onderwijs, 2019	Groep 3 t/m 8	
Drempelonderzoek 678 7 ^e versie, 678 Onderwijs Advisering, 2017	Groep 5 t/m 8	
IEP LVS Rekenen, 2019	Groep 3 t/m 8	Alleen genormeerd voor leerlingen (speciaal) basisonderwijs
LOVS 2.0 Rekenen-Wiskunde, Cito, 2010	Groep 3 t/m 8	Papieren- en digitale versie; normering sept 2013. Voor de interpretatie van de LOVS 2.0 van het Cito is de normering van september 2013 voorgeschreven (zie de publicatie DLE schalen indicatiestelling lwoo en pro voor instroom in schooljaar 2022–2023, uitgave 2021).
LOVS 3.0 Rekenen-Wiskunde, Cito, 2013 – 2017	Groep 3 t/m 8	Papieren- en digitale versie.
Rekenen-Wiskunde Speciale leerlingen, Cito, 2011	Voor functionerings-niveaus groep 3 t/m 8	Papieren en digitale versie. Voor leerlingen in het speciaal (basis) onderwijs en leerlingen die extra ondersteuning behoeven in het reguliere basisonderwijs. Attentie bij afname potentiële pro -leerlingen.
SVT-RW: Schoolvaardigheidstoets Rekenen-Wiskunde, Boom test uitgevers, 2012	Groep 3 t/m 8	

Opmerkingen bij Inzichtelijk rekenen:

Dit jaar voor het laatst toegestaan
N.v.t.

Dit jaar nieuw op de lijst
N.v.t.

TOELICHTING

1. Algemeen

Zolang de landelijke criteria voor lwoo en pro² ook binnen Passend Onderwijs van kracht blijven, wordt daarmee samenhangend ook een lijst van toegestane screenings- en testinstrumenten vastgesteld.

Volgens artikel 15d, tweede lid, van het Inrichtingsbesluit WVO dient er (met ingang van 1 januari 2016) jaarlijks vóór 1 oktober bij ministeriële regeling een lijst van screenings-, en testinstrumenten te worden vastgesteld die gebruikt kunnen worden voor de indicatiestelling lwoo en pro. De voorliggende lijst is bedoeld voor gebruik in regio's waar voor lwoo niet voor opting-out voor wat betreft de criteria is gekozen en voor het gebruik bij aanvragen van een toelaatbaarheidsverklaring pro. Ze bevat een limitatieve opsomming van de te gebruiken instrumenten bij aanvragen tot een aanwijzing lwoo of toelaatbaarheid pro die ingediend worden bij de samenwerkingsverbanden die over de aanvragen beslissen in de periode 1 oktober 2021 t/m 30 september 2022 voor leerlingen:

- die rechtstreeks afkomstig zijn van een school als bedoeld in de Wet op het primair onderwijs of de Wet op de expertisecentra en instromen in het eerste leerjaar vmbo of het praktijkonderwijs;
- uit het eerste leerjaar van het voortgezet onderwijs, waarvoor een beschikking lwoo of pro wordt aangevraagd;
- zoals bedoeld in artikel 10g, lid 4 WVO, betreffende vreemdelingen. Voor deze leerlingen kan een aanvraag tot plaatsing in het lwoo of pro eerst ingediend worden na het schooljaar waarin zij voor het eerst zijn meegeteld als ingeschreven leerling op die school;
- voor wie een overstap naar pro geïndiceerd geacht wordt, zoals bedoeld in artikel 10g, lid 5 WVO, opgenomen in artikel 15e van het Inrichtingsbesluit WVO (aanvragen en beschikkingen voor bijzondere groepen van leerlingen).

2. Vaststelling lijst van te gebruiken instrumenten bij de indicatiestelling voor lwoo in regio's die niet voor opting-out kozen en voor pro ten behoeve van instroom in schooljaar 2022–2023

Deze lijst is tot stand gekomen op basis van een voorstel van de Certificeringscommissie, die door het ministerie is ingesteld.

3. Uitgangspunt opname testen en toetsen op de lijst

Uitgangspunt voor opname in onderhavige lijst is de psychometrische deugdelijkheid die op onafhankelijke wijze moet zijn vastgesteld. De COTAN beoordeelt als onafhankelijke commissie test- en screeningsinstrumenten en rapporteert hierover via de COTAN Documentatie (www.cotandocumentatie.nl). Sinds 2015 geeft de Expertgroep Toetsen PO (www.expertgroeptoetsenpo.nl/) op grond van het Toetsbesluit PO een kwaliteitsoordeel over een tussentijdse toets of een reeks van tussentijdse toetsen (LOVS-toetsen). Een belangrijk criterium voor opname van testinstrumenten in de lijst is een positieve beoordeling door de COTAN en/of Expertgroep op de relevante aspecten: betrouwbaarheid, normering, begripsvaliditeit en veelal de criteriumvaliditeit. Wanneer niet op alle punten een 'voldoende of hoger' beoordeling gegeven is, is het instrument niet in de lijst opgenomen. Een uitzondering hierop is het aspect criteriumvaliditeit bij didactische toetsen en de SE-vragenlijsten, aangezien dit aspect bij deze test- en screeningsinstrumenten een minder belangrijke rol speelt. Voorts betreft de Certificeringscommissie in haar advisering ten aanzien van de te gebruiken instrumenten ook de praktische bruikbaarheid en de geschiktheid voor de doelgroep.

4. Gebruik klassikale en/of schriftelijke tests

In een flink aantal gevallen acht de Certificeringscommissie klassikale en/of schriftelijke tests niet geschikt voor delen van de desbetreffende leerlingpopulatie. Dit hangt meestal samen met ernstige taal- en (begrijpend) leesproblemen van de leerling, onder andere als gevolg van dyslexie, ernstige spraak- en taalstoornissen of Nederlands als tweede taal. Het zal duidelijk zijn dat het bevoegd gezag (en binnen de scholen de deskundigen) en de hierbij betrokken deskundigen van het samenwerkingsverband die de aanvragen beoordelen hier hun eigen verantwoordelijkheden hebben en moeten nemen. Uiteindelijk zal in de communicatie tussen alle betrokken instanties besloten moeten worden

² Gebaseerd op het besluit van 6 april 1993, Stb. 1993, 207, laatstelijk gewijzigd bij besluit van 24 juni 2015, Stb. 2015, 273.

hoe met deze problematiek in het algemeen en in individuele gevallen omgegaan wordt. Uit de discussies die hierover in het verleden binnen de Certificeringscommissie zijn gevoerd bleek dat men zich kan voorstellen dat men in bepaalde gevallen en omstandigheden de klassikaal en schriftelijk verzamelde gegevens hanteert in het beslisproces. Ten eerste dient vermeld dat voor sommige leerlingen een zoveelste toetsdag niet goed op te brengen valt. Ook is duidelijk dat in de korte tijdsspanne die tussen de verzameling van de gegevens en de beslissing ligt, onnodig werk voorkomen dient te worden. Wanneer de klassikaal en schriftelijk afgenomen tests in overeenstemming zijn met eerdere, op een andere manier verzamelde, WISC-gegevens (bijvoorbeeld: een recente NIO met een WISC) en/of wanneer gegevens harmonisch overeenkomen met andersoortige gegevens in de aanvraag (bijvoorbeeld van een leerling is een NPV-J-2 afgenomen hoewel hij voor lezen slechts een DLE van 25 heeft, maar de gegevens komen overeen met eerder jeugdpsychiatrisch onderzoek en/of met gegevens uit het onderwijskundig rapport) kan ervan worden uitgegaan dat de aangeleverde gegevens kloppen en niet door een andere test vervangen hoeven te worden. In het andere geval (bijvoorbeeld de NIO komt veel lager uit dan op grond van vorig intelligentie onderzoek of op grond van resultaten op de inzichtvakken mocht worden verwacht, of de leerling geeft in de NPV-J-2 aan sociaal adequaat te handelen, waar de leerkracht in de ZIEN aangeeft, dat dat geenszins het geval is) zal men toch tot andere evidentie (bijvoorbeeld via hertesten met een ander instrument of het invullen van in deze regeling genoemde vragenlijsten door leerkracht of ouders) moeten beschikken: niet alleen zou in het andere geval de beslissingsprocedure op mogelijk onjuiste gegevens berusten, maar ook zouden foutieve persoonlijke gegevens over de leerling in omloop komen.

5. Afnahme door diagnostisch geschoolde psycholoog of diagnostisch geschoolde orthopedagoog of diagnostisch geschoolde orthopedagoog-generalist

In twee specifieke gevallen is aangegeven dat de testresultaten onder de verantwoordelijkheid van een bevoegd deskundige moeten worden geïnterpreteerd. Het gaat om de testinstrumenten voor het intelligentiequotiënt van de leerling en om persoonlijkheidsonderzoeken met betrekking tot prestatie-motivatie, faalangst en emotionele instabiliteit die het beeld geven van de sociaal-emotionele ontwikkeling(s)problematiek van de leerling in relatie tot de leerprestaties (artikel 15d, eerste lid, onder c en d, van het Inrichtingsbesluit WVO). Onder een 'diagnostisch geschoolde psycholoog' of 'diagnostisch geschoolde orthopedagoog' of 'diagnostisch geschoolde orthopedagoog-generalist' wordt een door een beroepsvereniging van orthopedagogen of psychologen als zodanig erkende en geregistreerde academisch gevormde psycholoog of orthopedagoog of orthopedagoog-generalist dan wel een in het kader van de Wet Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (BIG) geregistreerde gezondheidszorgpsycholoog verstaan.

6. Administratieve lasten

Bij deze regeling zijn de test- en screeningsinstrumenten geactualiseerd aan de hand waarvan de samenwerkingsverbanden passend onderwijs vo op voordracht van de scholen in het voortgezet onderwijs kunnen bepalen dat leerlingen zijn aangewezen op leerwegondersteuning in het vmbo dan wel leerlingen toelaatbaar kunnen verklaren tot het praktijkonderwijs. De voormalige taken van de regionale verwijzingscommissies zijn met ingang van 1 januari 2016 overgenomen door de samenwerkingsverbanden. Deze regeling leidt dan ook niet tot extra administratieve lasten. Voor scholen verandert er voor het gebruik van de lijst van screenings- en testinstrumenten niets. Zij zijn bekend met de lijst en weten dat deze jaarlijks geactualiseerd wordt. Ook hier ontstaan dus geen extra administratieve lasten.

*De Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media,
A. Slob*